

Nr 263.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.; given Stockholms slott den 12 april 1918.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m., sådan denna lag gäller till och med den 30 april 1918, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 30 april 1919. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter sist berörda dag.

Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 22 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anförde:

»Lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. skall enligt lagen den 12 juni 1917 äga fortsatt tillämpning till och med den 30 april innevarande år. Rörande uppkommen fråga om ytterligare förlängning av lagens giltighetstid hava utlåtanden inhämtats från statens handelskommission och dess industrikommission.

Handelskommissionen anförde i sitt den 9 februari detta år avgivna yttrande, att lagens fordran på godkännande genom handelskommissionen av s. k. konsumtionsutfästelser trängt in i allmänna medvetandet såväl inomlands som utomlands samt att det under sådana omständigheter icke torde böra ifrågasättas att borttaga grunden för det nuvarande

utfästelsesystemet, detta så mycket mindre som några anmärkningar över eller eljest olägenheter av gällande ordning på senare tid över huvud icke förmärkts. Jämväl lagens syfte att motverka handelsspionage hade till stor del nåtts, enär säkerligen i betydande utsträckning handelsspionage och utländsk kontroll förhindrats genom lagens blotta tillvaro. Klagomål över det sätt, varpå nu ifrågavarande bestämmelser tillämpats, hade icke framkommit och ett bortfallande av stadgandet mot handelsspionage skulle leda till betänkliga konsekvenser. Vad åter anginge detaljbestämmelserna i lagen ville kommissionen icke förneka, att tolkningen och tillämpningen av särskilt föreskrifterna i 3 § erbjudit vissa vanskligheter. Emellertid torde det i betraktande av det behandlade ämnets art vara förenat med mycket betydande svårigheter att finna en formulering, som skulle vara i teoretiskt avseende fullt tillfredsställande. Vid sådant förhållande och då under den gångna tidens tillämpning så småningom en relativt fast praxis utbildat sig, vilken praxis, i händelse ändringar nu vidtoges, skulle i högre eller mindre grad äventyras, ansåge sig kommissionen för sin del icke böra ifrågasätta några dylika ändringar. På grund av vad sålunda anförts och under påpekande av, att ifrågavarande lag redan tillämpats under snart två år, och att näringslivet alltså så småningom hunnit anpassa sig efter densamma, hemställde handelskommissionen, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att lagen, sådan densamma lyder jämlikt lagen den 30 mars 1917, måtte erhålla fortsatt giltighet efter den 30 april 1918. Handelskommissionen tillade, att kommissionen givetvis utginge ifrån, att lagen, sedan efter krigets slut normala förhållanden hunnit inträda, ej längre borde bibehållas.

Industrikommissionen yttrade i skrivelse den 11 innevarande mars, att det givetvis varit nödvändigt, att staten och dess högsta organ förskaffade sig möjlighet till kontroll över att de krigförandes övervakning av landets näringsliv icke toge andra former än som vore förenliga med statens självständighet och ej heller äventyrade enhetligheten av den utav staten förda handelspolitiken. Den nu ifrågavarande lagen — den s. k. krigshandelslagen — hade i stort sett väl fyllt den uppgift, som sålunda avsetts med densamma. Industrikommissionen ville särskilt betona, att det givetvis för vederbörande näringsidkare varit av stor betydelse, att de kunnat hänvisa till nämnda lag såsom normerande de utfästelser och upplysningar de ägt lämna. Det system, som uppbyggts på grund av lagen, hade numera ingått i allmänna föreställningssättet såväl bland de svenska näringsidkarna som utomlands och, såvitt industrikommissionen hade sig bekant, hade några menliga verkningar av lagen

såsom sådan icke försports. Industrikommissionen ville tillstyrka, att lagen förlängdes på ytterligare ett år.

Även jag finner en förlängning av lagens giltighetstid på ett år böra äga rum, och jag har beträffande detaljbestämmelserna ingen ändring att föreslå. Med anslutning till vad handelskommissionen anfört rörande vissa vanskligheter, som yppat sig vid tolkningen och tillämpningen av 3 §, synes mig emellertid i ett särskilt avseende en erinran böra göras. Det har nämligen rätt tvivelsmål om, huruvida och i vilken utsträckning 3 § första stycket avsåge att förhindra lämnandet av upplysningar i fall, då sådana påfordrades i samband med prISRÄTTSFÖRFARANDE, som påginge i krigförande land och vari svenska parter vore invecklade. I andra stycket av nämnda § är väl stadgat, att den är straffri, som allenast på övligt sätt bevakat rätt eller utfört talan. Men olika meningar hava förelegat, huru långt man vore berättigad att gå, när det gällt att lämna upplysningar i prISRÄTTSMÅL. Enligt min mening är emellertid nyssberörda stadgande att tolka på det sätt, som det på senare tid jämväl av vederbörande svenska myndigheter torde hava uppfattats, nämligen så, att bestämmande för behörigheten att under nyssnämnda omständigheter lämna upplysningar vid främmande lands prISDOMSTOL är vidden av den utrednings-skyldighet, som på grund av gällande processuella regler i den stat, där saken är underkastad rättslig prÖVNING, i det särskilda fallet kan anses åligga den, som bevakar rätten eller utför talan. Någon ändring av lagtexten har därför ej synts erforderlig.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag låtit inom justitiedepartementet utarbete ett förslag till lag om fortsatt tillämpning till och med den 30 april 1919 av ifrågavarande lag.»

Föredragande uppläste härefter det nu utarbetade förslaget till *lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.*, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar; och hemställde föredraganden, att för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, lagrådets utlåtande över lagförslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:ts Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

C. G. Bruno.

*Bilaga.***Förslag**

till

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m., sådan denna lag gäller till och med den 30 april 1918, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 30 april 1919. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter sist berörda dag.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den
10 april 1918.

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsråden PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 mars 1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtan-
de skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas
över upprättat förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17
april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor
m. m.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lag-
rådet av revisionssekreteraren Algot Bagge.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 12 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde lagrådets den 10 innevarande april avgivna utlåtande över det 22 mars 1918 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.*; och hemställde föredraganden, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Henry Lindberg.